

Notatie bij optometrisch onderzoek

Titel: Notatie bij optometrisch onderzoek
Uitgever: Optometristen Vereniging Nederland
Weert, juni 2013
© OVN 2013

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, op welke andere wijze dan ook, zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

NOTATIES BIJ VERSCHILLENDE TESTEN IN DE OPTOMETRISCHE PRAKTIJK

INLEIDING

Eenheid in notatie zorgt ervoor een patiëntendossier leesbaar en begrijpelijk is, ongeacht wie de onderzoeksgegevens heeft genoteerd. Het is daarmee een onderdeel van de kwaliteit in zorgverlening. Zorgverleners zijn echter geneigd om hun eigen afkortingen te gebruiken bij het beschrijven van bevindingen. Daarnaast kan notatie verschillen per praktijk. Dit is vaak afhankelijk van waar zorgverleners opgeleid zijn.

De OVN heeft een overzicht gemaakt van de in de praktijk meest gebruikte notaties bij verschillende testen in de optometrische praktijk.

In deze appendix bij het document Dossiervoering en notatie vindt u dit overzicht. Voor sommige onderzoeken zijn meerdere notatiemogelijkheden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de Angelsaksische of orthoptische notatie. In deze gevallen staat de meest wenselijke notatie bovenaan en de overige mogelijkheden eronder.

Na dit overzicht van de notaties voor de verschillende onderzoeken volgt een lijst met de uitleg van de in deze appendix gebruikte afkortingen. Voor een volledige afkortingenlijst van oogheelkundige onderzoeken verwijzen we u naar www.optometrie.nl/afkortingenoozorg.

INHOUDSOPGAVE

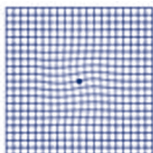
Accommodatie amplitude	5
Amslertest	5
Automatische refractometer	5
Bloeddruk	5
Convergentie (nabijpunt van convergentie)	6
Covertest en Prismacovertest	6
Four dot test	6
Fundoscopie	7
Glazen van Bagolini	7
Gonioscopie	8
Grove Gezichtsveldbeoordeling / Donders	9
Hertel	9
Keratometrie	9
Kleurentest (screenend)	9
Observatie met lichtreflex / Hirschberg	10
Maddoxglas	10
Metten van pupilafstand	10
Oogbewegingen – Versies	11
Oogbewegingen – Ducties	11
Ooglidpositie en levatorfunctie	12
Perimetrie / Gezichtsveldonderzoek	12
Prismafusie	12
Primatest en omgekeerde Primatest	13
Pupillometrie	13
Pupilreacties	13
Skiascopie	14
Spleetlamponderzoek	14
Stereozien	14
Subjectieve refractie	15
Tonometrie	15
Topsterktemeter	15
Visusmeting	15
Afkortingenlijst	16

ACCOMMODATIE AMPLITUDE

Afkorting	AA
Notatie	Meet per oog en met beide ogen samen vanaf de top van het hoornvlies of het brillenglas met vertecorrectie. Noteer de uitkomst in dioptrieën.
Voorbeeld	AA OD: 5 dpt, AA OS: 6 dpt, AA OU: 7 dpt

AMSLERTEST

Afkorting	Amsler
Notatie	Noteer de naam van de test, het onderzochte oog en teken daarachter het raster in het geval de patiënt een afwijkend patroon beschrijft. Bij geen afwijkingen wordt g.b. genoteerd.
Voorbeeld 1	Amsler OD g.b.
Voorbeeld 2	Amsler OD

Voorbeeld 3	Amsler OS + metamorfopsie
--------------------	---------------------------

AUTOMATISCHE REFRACTOMETER

Afkorting	AR
Notatie	Noteer per oog welke sterkte gemeten wordt. Vermeld het indien er cycloplegisch gemeten wordt.
Voorbeeld 1	AR OD S-1,75 = C-0,50 x 110
Voorbeeld 2	AR OS in cyclo S+1,25 = C-1,50 x 33

BLOEDDRUK

Afkorting	RR of BP
Notatie	Systolische en diastolische druk in millimeter kwik. Noteer verder welke arm gemeten wordt en in welke positie dit wordt gedaan (bijv. zittend of liggend).
Voorbeeld	RR 120/80 mm/Hg RAZ

CONVERGENTIE (NABIJPUNT VAN CONVERGENTIE)

Afkorting	NPC of conv
Notatie	Noteer de afstand van de convergentie / herstelpunt in centimeters, welk oog wijkt en of de patiënt diplopie aan-geeft. Noteer tevens hoe vaak de test uitgevoerd is.
Voorbeeld 1	NPC TN
Voorbeeld 2	conv 15/18 cm, OD wijkt, (-) uitputting
Voorbeeld 3	NPC 20/22 cm, dbb, na 5x 25/30 cm

COVERTEST EN PRISMACOVERTEST

Afkorting	CT en PCT
Notatie	De covertest wordt gedaan op 6m en 30 of 40cm. Noteer of er met (cc) of zonder (zc of sc) correctie gemeten wordt en of er eventueel sprake is van een torticollis (mtt, met torticollis). Noteer verder of er sprake is van een -forie of -tropie en in welke mate, zowel horizontaal als verticaal. Het teken Θ kan gebruikt worden voor 'geen hoogte'. In geval van een -tropie wordt genoteerd welk oog het betreft. Ook wordt opgeschreven of er herstel optreedt (forie) of de fixatie vastgehouden wordt (tropie). Meet eventueel de hoek met de prismalatten (prismacover-test, PCT) en noteer de gevonden prismawaarden.
Voorbeeld 1	CT cc (40cm) kleine XF Θ , mh
Voorbeeld 2	PCT cc (6m) 10 Δ ETOS, 1 Δ hypertropie OS
Voorbeeld 3	CT zc (30cm) mtt spoor XT OD, spoor R/L

FOUR DOT TEST

Afkorting	FDT <u>LET OP Deze afkorting wordt ook gebruikt voor de FDT gezichtsveldtest.</u>
Notatie	Noteer de gemeten testafstand en of de meting perifeer, foveolair of foveaal is. Noteer het aantal lichtjes dat de patiënt ziet en geef aan of er dominantie of suppressie is en van welk oog. Bij 5 lichtjes wordt genoteerd of de dub-belbeelden homoniem of heteroniem zijn.
Voorbeeld 1	FDT 6m foveaal 4 lichtjes dom OD
Voorbeeld 2	FDT 40cm perifeer 3 li sup OS
Voorbeeld 3	FDT 4m foveolair 5 li hom dbb

FUNDOSCOPIE

Afkorting

Fundus/ FO

Notatie

Noteer de bevindingen bij fundoscopie in het dossier. Benoem hierbij de afwijkingen. Gradeer de bevindingen waar mogelijk volgens een standaard gradatiemethode. Indien er, gezien de reden van het bezoek of de aanwezige klachten, specifiek op bepaalde aandoeningen moet worden gelet, is het raadzaam om met een (+) of (-) aan te geven of de betreffende aandoeningen al dan niet aanwezig zijn. Dit onderzoek kan gedilateerd of ongedilateerd uitgevoerd worden, noteer het gebruik van mydriatica eveneens in het dossier.

De meest gebruikte afkortingen zijn terug te vinden in de afkortingenlijst op de OVN-website (www.optometrie.nl/afkortingenoozorg).

Voorbeeld 1

FOD: Macula g.b., Papil gezonde rand, CD ratio 0.3/0.4 , periferie g.b.

Voorbeeld 2

FODS: Macula en papil g.b.

Voorbeeld 3

Fundus: g.b. ODS, (-) DRP ODS, aanliggend ODS.

GLAZEN VAN BAGOLINI

Afkorting

gl. v. Bag

Notatie

Noteer de testafstand en of de test uitgevoerd is met of zonder correctie. Teken vervolgens de stand van de lijnen en noteer of er wel of geen instelbeweging aanwezig is. Diplopie of een andere afwijking geeft men aan door de lijnen in de desbetreffende positie te tekenen. Een centraal suppressiescotoom kan in de tekening aangegeven worden.

Voorbeeld

gl. v. Bag 30cm zc mib

GONIOSCOPIE

A. Notatie gonioscopie bij eenvoudige versie beoordeling kamerhoekgrootte

Afkorting GONIO

Notatie Noteer in hoeveel kwadranten het trabekelsysteem zichtbaar is met gonioscopie, waarbij zo min mogelijk verlichting gebruikt wordt. Indien het trabekelsysteem niet in alle kwadranten zichtbaar is, dan zal de kamerhoek opnieuw beoordeeld worden waarbij meer verlichting gebruikt wordt, zodat meer ruimte ontstaat in de kamerhoek.

Noteer in hoeveel kwadranten het trabekelsysteem zichtbaar is bij gebruik van meer verlichting.

Voorbeeld 1 GONIO TS zichtbaar 4 kwadranten

Voorbeeld 2 GONIO TS zichtbaar 3 kwadranten; bij meer verlichting 4 kwadranten

B. Notatie gonioscopie volgens Speath

Afkorting GONIO

Notatie Noteer de insertie van de iris, de kamerhoek in het aantal graden, de contour van de iris en andere bijzonderheden zoals pigmentatie en irisprocesses Noteer deze gegevens in de vier kwadranten van een kruis.

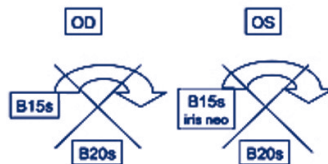
Insertie van de iris

- A. voor de lijn van Schwalbe
- B. achter de lijn van Schwalbe
- C. bij het sclerale spoor
- D. achter het sclerale spoor
- E. op de ciliaire band

Contour van de iris

- s. (steep) convex
- r. (regular) gemiddeld
- q. (queer) concaaf

Voorbeeld:

GROVE GEZICHTSVELDBEOORDELING / DONDERS

Afkorting	GGB / Donders / CF
Notatie	Noteer welke test wordt gebruikt en de uitkomst.
Voorbeeld 1	Donders: g.b.
Voorbeeld 2	GGB:

Voorbeeld 3	CF: OD full (FA, HC, FC, SFC, PFC) (Angelsaksische manier van notatie: Confrontation fields: full (facial amsler, hand comparison, finger counting, simultaneous finger counting, periferal finger counting))
--------------------	---

HERTEL

Afkorting	-
Notatie	Noteer de basismeting en lees af waar de apex van de cornea zich bevindt op de meetschaal.
Voorbeeld 1	Hertel 15/16 @112 mm
Voorbeeld 2	$\frac{15 - 16}{112}$ Hertel

KERATOMETRIE

Afkorting	-
Notatie	Noteer de naam van het instrument waarmee gemeten is, de corneakromming in millimeters of dioptrieën en op welke asrichting (@ of x) in graden. Voorbeelden van instrumenten waarmee de corneakromming gemeten wordt: Javal, AR, Pentacam, Orbscan.
Voorbeeld 1	Javal OD 7.78 @ 35°, 7.88 @ 125°
Voorbeeld 2	AR OS 44,5 dpt x 20°, 43,5 x 110°

KLEURENTEST (SCREENEND)

Afkorting	-
Notatie	Noteer de naam van de kleurentest, het aantal platen dat juist beoordeeld is door de patiënt / het aantal platen dat aangeboden is aan de patiënt. Noteer, indien mogelijk, de naam van de kleurenzienstoornis
Voorbeeld 1	Ishihara OD 6/7
Voorbeeld 2	Ishihara OS 8/16 protanooop

OBSERVATIE MET LICHTREFLEX / HIRSCHBERG

Afkorting	LR
Notatie	Noteer of de test uitgevoerd is met of zonder correctie en of de lichtreflexen symmetrisch zijn. Indien niet symmetrisch, noteer dan waar de lichtreflex zich bevindt. <ul style="list-style-type: none">• op de pupilrand: 15 graden• net voor de limbus: 30 graden• voorbij de limbus: 45 graden De hoek wordt positief genoemd als het reflexbeeld zich nasaal van het centrum van de pupil bevindt. Bij een negatieve hoek bevindt het reflexbeeld zich temporaal van het centrum van de pupil.
Voorbeeld 1	LR zc recht
Voorbeeld 2	Hirschberg 30 cm mec OD 15 ° pos
Voorbeeld 3	Hirschberg 40 cm zc OS 15 ° eso

MADDOXGLAS

Afkorting	Maddoxgl
Notatie	Noteer de afstand, het oog dat fixeert, de oogstand in aantal graden en of er homonieme of heteronieme dubbelbeelden optreden. Het teken Θ staat voor 'geen hoogte'.
Voorbeeld 1	Maddoxgl 3m Rfix 4° hom dbb Θ
Voorbeeld 2	Maddoxglas 40cm Lfix 3° R/L

METEN VAN PUPILAFSTAND

Afkorting	PD (pupil distance)
Notatie	Noteer de afstand tussen de centra van beide pupillen in millimeters. Zonder vermelding van afstand wordt ervan uitgegaan dat het gaat om de pupilafstand voor veraf. Wanneer het gaat om de pupilafstand voor nabij, dan wordt dit expliciet vermeld. Indien de pupilafstand voor zowel veraf als nabij wordt gemeten, dan wordt de pupilafstand voor veraf als eerste genoteerd.
Voorbeeld 1	PD 60 mm
Voorbeeld 2	PD (nabij) 57 mm
Voorbeeld 3	PD 60 mm / 57 mm

OOGBEWEGINGEN – VERSIES

- Afkorting** Mot./ Oogbew. / EOM
- Notatie** Noteer of de (binoculaire) oogbewegingen volledig zijn. Bij beperkingen geef de richting aan waarin het oog een beperking heeft.
Indien afwijkend, kan de oogstand nader onderzocht worden met de covertest of het maddoxglas. Noteer in dit geval ook deze bevindingen in alle richtingen in het "boter/kaas/eieren"- schema.
Het teken Θ staat voor 'geen hoogte'.
- Voorbeeld 1** Mot. volledig
- Voorbeeld 2** Oogbew. g.b.
- Voorbeeld 3** EOM: F/S/A (Angelsaksische manier van notatie: extra ocular motility: full/smooth/accurate)

2 R/L	> 5 eso	< 2 R/L 2 R/L
> 5 eso 2 R/L	5 eso	< 5 eso 2 R/L
Θ	> 5 eso	Θ

OOGBEWEGINGEN – DUCTIES

- Afkorting** -
- Notatie** Noteer of de oogbewegingen volledig zijn per oog. Bij beperkingen geeft men de richting aan waarin het oog een beperking heeft.
- Voorbeeld 1** Ducties OS beperkt naar rechtsonder
- Voorbeeld 2** Ducties OD beperkt naar r \uparrow
- Voorbeeld 3** Ducties OS beperkt in levo elevatie
- Voorbeeld 4** Ducties F/A (Angelsaksische manier van notatie: Ductions full/accurate)
-

OOGLIDPOSITIE EN LEVATORFUNCTIE

Afkorting

-

Notatie

Noteer de lidspleethoogte en de levatorfunctie in millimeters.

Op de Angelsaksische manier worden de LA (lid aperture), LC (lid crease), LF (levatorfunctie), MRD (marginal reflex distance) onderscheiden.

Voorbeeld 1

OS lidspleethoogte: 4mm, LF 12mm

Voorbeeld 2

OD LA: 10mm, LC: 4mm, LF: 12mm, MRD: 8mm (Angelsaksische manier van notatie)

PERIMETRIE / GEZICHTSVELDONDERZOEK

Afkorting

GVO

Notatie

Noteer de naam van de gebruikte apparatuur, het type test en eventuele afwijkingen of bijzonderheden. Bij geen afwijkingen kan g.a. of g.b. worden genoteerd.

Voorbeeld

GVO Humphrey 24-2 sita-standard g.a.

PRISMAFUSIE

Afkorting

-

Notatie

Noteer de afstand, of het onderzoek uitgevoerd is met (mec) of zonder (zc) correctie en de basis van het prisma. Vervolgens zijn er verschillende manieren om de prismafusie te noteren. Optometristen noteren het aantal prismadioptrieën waarbij het beeld wazig wordt, dubbel wordt en er weer herstel optreedt. Dit kan gemeten worden met een prismaat of volgens de Von Graefe methode. Daarnaast bestaat een methode die met name door orthoptisten wordt gebruikt: het aantal prismadioptrieën waarbij de fusie verbroken wordt en overgaat in dubbelbeelden (2) of in suppressie (1).

Voorbeeld 1

Prismafusie mec VG BT 12/20/15

Voorbeeld 2

Prismafusie mec 30 cm (2)6 BN tot 40 BT(2)

Voorbeeld 3

Prismafusie zc 3m (1)4 B tot 6 B (2)

PRISMATEST EN OMGEKEERDE PRISMATEST

Afkorting	PT en OPT
Notatie	Noteer of er een fusie (+) en herstelbeweging (+) plaatsvindt of niet (-). Indien er geen fusie is (-), bepaalt men het dominante oog.
Voorbeeld 1	PT mec ++
Voorbeeld 2	PT zc +-
Voorbeeld 3	OPT mec – dom OD

PUPILLOMETRIE

Afkorting	-
Notatie	Noteer de pupildiameter in millimeters onder verschillende lichtomstandigheden.
Voorbeeld	Pupillometrie OD donker 7mm, licht 3mm

PUPILREACTIES

Afkorting	-
Notatie	De pupilreacties kunnen op verschillende manieren genoteerd worden. Er kan aangegeven worden of de pupilreacties normaal zijn of niet, of de PERRLA methode kan gebruikt worden. PERRLA staat voor Pupils Equal Round Reactive to Light and Accommodation. Noteer boven en onder de E de grootte van de rechter- en linkerpupil in millimeters. Door de R van rond wordt een streep gezet als de pupillen niet rond zijn. Bij de R van reactie wordt de kwaliteit en kwantiteit van de directe respons genoteerd. Het getal geeft de kwantiteit aan en wordt gegradeerd van 1 tot 4. De kwaliteit wordt aangegeven door middel van een plus- of een min-teken. Noteer tenslotte of er sprake is van een RAPD.
Voorbeeld 1	Pupilreacties g.b.
Voorbeeld 2	Pupillen isocoor RAPD –
Voorbeeld 3	6 3+
	P E R L A (-) RAPD
	5 2-

SKIASCOPIE

Afkorting	skia
Notatie	Noteer het gemeten oog en vermeld het indien de meting in cycloplegie was. Noteer daarachter de sterkte in dioptrieën. Noteer wanneer de Mohindra methode gebruikt wordt.
Voorbeeld 1	skia OD in cycloplegie S+2,25
Voorbeeld 2	skia OS Mohindra S+5,75 C-2,00 x 90

SPLEETLAMPONDERZOEK

Afkorting	SLE / SL
Notatie	Noteer de bevindingen van het spleetlamponderzoek in de status. Benoem hierbij de afwijkingen. Gradeer zo mogelijk de afwijkingen volgens een standaard gradatie-methode. Indien er, gezien de reden van het bezoek of de aanwezige klachten, specifiek op bepaalde aandoeningen moet worden gelet, is het raadzaam om met een (+) of (-) aan te geven of de betreffende aandoeningen al dan niet aanwezig zijn. De meest gebruikte afkortingen zijn terug te vinden in de afkortingenlijst op de OVN-website (www.optometrie.nl/afkortingennoegzorg).
Voorbeeld 1	SLE: g.b. ODS, (-) rubeosis irides ODS
Voorbeeld 2	SLODS: MGD gr 2, heldere media

STEREOZIEN

Afkorting	-
Notatie	Noteer de gebruikte test en het aantal boogseconden. In plaats van het aantal boogseconden, kan ook voor 'pos' gekozen worden. Indien geen stereozien aanwezig is, dan wordt de volgende notatie gebruikt: neg. Vermeld tevens of het onderzoek uitgevoerd wordt met of zonder correctie. Let er op dat het stereozien gemeten wordt met optimale nabijcorrectie.
Voorbeeld 1	TNO mec 15 "
Voorbeeld 2	Titmus Fly mc pos
Voorbeeld 3	Lang sc II neg

SUBJECTIEVE REFRACTIE

Afkorting	subj refr
Notatie	Noteer het gemeten oog en de sterkte in dioptrieën. Noteer de hoornvliesafstand (ha) in millimeters indien relevant.
Voorbeeld 1	subj refr OD S+5,75 = C-2,00 x 90
Voorbeeld 2	subj refr OS S-8,25 = C-1,50 x 10 ha 12mm

TONOMETRIE

Afkorting	AT / NCT / GAT
Notatie	Noteer de testmethode (non contact tonometrie (NCT), applanatietonometrie (AT) of Goldmann applanatietonometrie (GAT)) voor OD/OS en het tijdstip. De oogdruk wordt genoteerd in millimeter kwik.
Voorbeeld 1	GAT ODS 14/13 mmHg @11.11 uur
Voorbeeld 2	NCT 15/11 mmHg @ 14.05 uur

TOPSTERKTEMETER

Afkorting	-
Notatie	Noteer voor het rechter- en linkeroog de sterkte van het desbetreffende brillenglas in dioptrieën (inclusief lees-additie in het geval het een bi- of multifocaal glas betreft en eventueel het type brillenglas) en de as-richting van de cilinder indien aanwezig. Wanneer de bril een prismatische werking heeft, dan wordt het aantal prisma's genoteerd en de richting waarin de basis van het prisma zich bevindt.
Voorbeeld 1	bril OD S-1,25 = C-0,50 x 50 Add. + 2,50
Voorbeeld 2	bril OS S+3,00 = C-1,25 x 60 3 [^] basis 240°

VISUSMETING

Afkorting	visus
Notatie	Noteer welk oog gemeten wordt, met welke visuskaart, of het zonder of met correctie is en noteer daarachter de visus.
Voorbeeld 1	visus OD zc (plaatjeskaart): 5/6
Voorbeeld 2	visus OU ctl (snellenkaart): 1,0

AFKORTINGENLIJST

Algemene afkortingen die gebruikt worden in onderstaand document:

AA	accommodatie amplitude
Add	additie
AR	autorefractometer
BN	basis nasaal
BI	base in
BO	base out
BT	basis temporaal
cc	cum correctione (met correctie)
CF	confrontation fields
cm	centimeter
CT	covertest
ctl	contactlens
conv	convergentie
dbb	dubbelbeelden
dipl	diplopie
dom	dominantie
dpt	dioptrieën
ec	eigen correctie
eso	esodeviatie
ET	esotropie
FA	Facial Amsler
F/A	full and accurate
FC	Finger Counting
F/S/A	full smooth and accurate
fix	fixatie
FO	fundusonderzoek
g.a.	geen afwijkingen
GAT	Goldmann applanatie tonometrie
g.b.	geen bijzonderheden
GGB	grove gezichtsveldbeoordeling
gl. v. Bag	glazen van Bagolini
GONIO	gonioscopie
ha	hoornvliesafstand
HC	Hand Comparison
het	heteroniem
hom	homoniem
hor	horizontaal

LA	lid aperture
LC	lid crease
levo	links
LF	levatorfunctie / levator function
Lfix	links fixatie
li	lichtjes
LR	lichtreflex
maddoxgl	maddoxglas
mc	met correctie
mec	met eigen correctie
mh	matig herstel
mib	met instelbeweging
mm	millimeters
mmHg	millimeter kwik
Mot.	motiliteit
MRD	marginal reflex distance
NCT	non contact tonometer
neg	negatief
NPC	near point of convergence
OD	Oculus Dexter (rechteroog)
ODS	Oculi Dexter et Sinister (beide ogen)
Oogbew	oogbewegingen
OPT	omgekeerde primatest
OS	Oculus Sinister (linkeroog)
OU	Oculus Uterque (beide ogen)
PCT	prismacovertest
PD	pupildistance (pupilaafstand)
PFC	Peripheral Finger Counting
pos	positief
PT	primatest
RAZ	rechter arm zittend
refr	refractie
Rfix	rechts fixatie
sc	sine correctione (zonder correctie)
SFC	Simultaneous Finger Counting
skia	skiascopie
subj	subjectief
sup	suppressie
TN	tot de neus
vert	verticaal

XF	exoforie
XT	exotropie
zc	zonder correctie

BRONNENLIJST:

- Notatielijst NVvO
- Clinical Ophthalmology A systematic Approach Fifth Edition, Jack J. Kanski, Butterworth Heinemann 2003
- Handleiding Praktische Vaardigheden Optometrie, L. van Doorn en M. van Tilborg, uitgeverij Luiten Ridderkerk 2007
- Slechtiendheid derde druk, T.J.M. Blom, uitgeverij Luiten Ridderkerk 2001

OVN

Postbus 10417
6000 GK Weert

t +31 (0)495 - 585748

f +31 (0)84 - 2278991

info@optometrie.nl

www.optometrie.nl